

Některé zásady organizace týlu v soudobých podmínkách vedení útočných operací

Podplukovník Josef Mikulec

Autor ukazuje, jak je nutno řešit změny v organizaci polního týlu a které prvky je nutno při řešení změn respektovat. Řešení vidí v přehodnocení povinností týlu na jednotlivých stupních a v jejich novém rozložení. Dále rozebírá některé faktory, na kterých je závislá organizace týlu s hlavním zaměřením na všeobecný rozvoj a úroveň národního hospodářství.

Sledujeme-li pozorně odborný tisk spolu s některými služebními dokumenty, vidíme, že jedno z předních míst v řadě řešených nebo k řešení navrhovaných otázek, je v poslední době problém činnosti a organizace týlu. Zejména činitelé imperialistických armád a zvláště velení pozemních sil USA se v poslední době vehementně domáhá revize dosavadních názorů na organizaci a činnost služeb týlu.

Rovněž v naší armádě se třídí názory a zpracovávají zásady, podle kterých by bylo nutno revidovat některé názory na činnost týlu v poli.

Článek si klade za cíl ukázat, proč se všeobecně cítí potřeba provádět organizační změny v týlových službách, a dále upozornit na některé zásady, které je třeba podle mého názoru při posuzování otázky respektovat.

Nejdříve tedy p r o č je třeba reorganizovat služby týlu.

Stížnosti velitelů na to, že stávající organizace týlu je brzdou plnění taktických a hlavně operačních úkolů vojsk nejsou nové, avšak nikdy jich nebylo takové množství a požadavek zjednat nápravu nikdy nebyl vyslovován tak rozhodně jako v současné době. Není to náhoda, nýbrž důsledek objevení se nových prostředků působení na nepřítele. Nesmíme se nechat mýlit tím, že s použitím atomových zbraní se počítá bezmála 10 let a požadavek reorganizace týlu se objevuje teprve v posledních 2–3 letech. Je tomu tak proto, že teprve v posledních 2–3 letech byly učiněny konkrétní závěry o tom, jak atomové zbraně změní způsob vedení boje a operací. Nutnost nově uspořádat týl na bojišti je totiž vyvolán především těmi možnostmi, které atomové zbraně dávají v rozmachu operací a odtud změnami, které nastanou ve způsobech činnosti vojsk. Dosavadní organizace týlu je brzdou těchto možností. Není zejména přizpůsobena rychlým tempům vedení operace a formám, jakými budou vojska dosahovat splnění operačních cílů.

Soudobý týl je těžkopádný, není přizpůsoben vysoké pohyblivosti vojsk, odtrhává se od nich a ztrácí tím možnost přisunovat vojskům vše, co tato k vedení boje potřebují. Pro jednotlivé stupně polního týlu, zejména pro týl polní armády jsou předepsány povinnosti, které tento nemůže v nových podmínkách plnit, přestože je technicky k takovým úkolům vybaven potřebnými zásobami, dílnami a jinými prostředky. Právě v této otázce je celá složitost a pro mnohé i příčina nepochopitelnosti celého problému. Tvrdili jsme totiž, že právě proto, aby týl stačil zásobovat, opravovat a odsunovat je třeba jej vybavit dostatečnými

prostředky. A často i dnes se objevuje názor: jestliže týl divize nestačí v nových podmínkách stávajícími prostředky plnit své povinnosti, přidejme mu další prostředky. Je pozoruhodné, že návrhy podobného druhu se nejčastěji objevují od týlových funkcionářů. Skutečně, nedala by se celá otázka vyřešit jednoduše tím, že bychom divizi přidali další dopravní prostředky, další zdravotnické a technické prostředky? Nikoliv. Tím bychom vyřešili jen část problému a při tom část nepodstatnou, statickou. Pokryli bychom sice zvýšenou spotřebu materiálu a zajistili zdravotnické zabezpečení pro zvýšený počet raněných, ale pouze v první fázi operace, poněvadž bychom celý týl učinili ještě méně schopným sledovat rychle vojska a pružně se přizpůsobovat měnícímu se a mnohotvárnému manévru vojsk.

Druhá skupina odborníků navrhuje řešení právě opačné, totiž radikálně snížit i výši zásob i množství prostředků zdravotnického zabezpečení a technické pomoci a tím i celý týl zpohyblivět, což bude podle jejich názorů v plném souladu s celkovou tendencí vedení soudobých operací.

Avšak odpůrci tohoto způsobu reorganizace mají v ruce silný a bezesporu správný argument. Poukazují správně na to, že jenom snížením zásob a organizačních prostředků se snižuje celková bojeschopnost jednotek, útvarů, svazků a polních armád.

Jak tedy z tohoto zdánlivě bludného kruhu vyjít? Kde je správné řešení?

Rozhodně nespočívá ani v jednom ani v druhém způsobu navrhovaného řešení. Slabost obou řešení je v tom, že obě dvě navrhuji kvalitativně novou situaci řešit jen úpravou množství prostředků, zatím co kvalitativně jiná situace vyžaduje i kvalitativního řešení.

Zárukou správného řešení je především **přehodnocení povinností**, které až dosud na jednotlivých stupních velení v oblasti materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení spočívají. Jestliže jsme určili, že divize má povinnost zabezpečit samostatnost vedení boje na 4–5 dnů a armáda na 7–10 dnů, vybavili jsme každý z těchto článků odpovídajícími prostředky. Co však dělat, jestliže dnes zjišťujeme, že soudobý boj a operace jsou vedeny takovými formami a především v takových tempech, které prostě nedávají možnost těchto prostředků na daných stupních plně využít? Zde se již rýsuje jasná odpověď: je přirozené účelně tyto prostředky odebrat. Ovšem toto nemůže být odpověď konečná, poněvadž v zápětí vyvolává další otázku: odebereme-li prostředky, zbavujeme tím současně jednotlivé stupně schopnosti plnit řadu povinností. Kdo plnění těchto povinností převezme?

K plnému pochopení otázky je účelné dodat, že souhrn povinností v jednotlivých stupních materiálního, zdravotnického i technického zabezpečení je naprosto objektivní a jako celek neměnný. Na příklad v oblasti zdravotnického zabezpečení je třeba raněného vynést z bojiště, poskytnout předlékařskou pomoc, pak první lékařskou pomoc, raněného odsunout, poskytnout pomoc chirurgickou, raněného hospitalizovat, léčit a zabezpečit rehabilitaci. Toto jsou jen hlavní povinnosti, ke kterým se může přidružovat celá řada povinností pobočných. Ke splnění uvedených povinností, které jsou fixní a zcela objektivní, je zdravotnická služba přírodně vybavena. Ani jednu z uvedených povinností nelze zrušit. Poněvadž však

proces vyléčení raněného má svou posloupnost, je možno jinak uspořádat jejich rozložení na jednotlivých stupních, je možno posunout hranice povinností mezi plukem a svazkem, mezi svazkem a armádou, armádou a frontem. Ovšem každé posunutí hranice povinností mezi dvěma stupni má za následek i přesun prostředků a sil, které jsou k výkonu těchto povinností nutné. (Jiná otázka je zkoumání, zda jsou prostředky k plnění jednotlivých povinností úměrné, zda nejsou předimenzovány nebo naopak. To je ovšem jiný, především odborný problém, který není v tomto článku zkoumán.)

Přirozeně, že uvedený rozbor nezkoumá rovněž otázku množství ztrát v podmínkách používání ZHN, která ovlivňuje požadavky na zdravotnické zabezpečení nejen kvantitativně, ale i kvalitativně.

Podobnou analogii můžeme snadno najít i v materiálním a technickém zabezpečení. Je jasné, že na bojišti se opravuje technika různého stupně poškození nebo opotřebování, to znamená, že se provádějí běžné, střední a generální opravy. Je možno určit, že divize nebude provádět střední a generální opravy, ale pouze opravy běžné. To znamená, že na stupni divize není třeba mít dílny pro střední a generální opravy. Tím jsme ovšem tyto opravy nezrušili a nic jsme nevyřešili, poněvadž povinnosti odebrané divizi musíme přesunout na další stupeň, na armádu.

Domníváme se, že z výše uvedených příkladů je zřejmé, že odlehčení týlu neznamená prosté snížení zásob a zrušení povinností, nýbrž že to znamená především **jiné uspořádání** povinností, v daném případě takové, že nižší články jsou povinností zbavovány a jejich plnění přechází na vyšší stupeň velení.

Poněkud zvláštní je otázka výše zásob. I když i zde platí zásady uvedené ve zdravotnickém a technickém zabezpečení, je otázka závažnější v tom, že snížení zásob, na příklad munice u pluků, divizí a armád, znamená současně absolutní snížení zásob na bojišti, na teritorii, což by v každém případě znamenalo snížení schopnosti rychle reagovat na potřebu vojsk. Tento nedostatek je možno překlenout dvěma způsoby: buďto zvýšenou kapacitou dopravních prostředků nebo jiným členěním zásob v prostoru. Zdá se, že řešení bude spočívat v kombinaci obou způsobů. To znamená, že front pro armádu, která měla ve svých skladech zásoby na 7–10 dnů při jejich snížení na 2–3 dny, musí mít v pohotovosti vždy dosti dopravních prostředků, aby mohl pravidelně a zcela závažně zásoby armádních skladů doplňovat. Totéž platí pro armádu vůči divizím. Druhá část opatření spočívá v tom, že sklady všech stupňů se přibližují blíže k vojskům, (jejich pohyblivost to dovolí) včetně skladů frontových. Tím se sled zásob směrem k čáře dotyku zhušťuje a zabezpečenosť v prostoru se nesnižuje. Ovšem má to za následek další opatření. U armády to znamená, že nemůže své sklady a jejich přemístění opírat o železnici, jejíž obnova se ke konci armádní operace zpozdí za vojsky o 200–300 km, nýbrž že musí být s to nejvíce dvěma koloběhy veškeré zásoby přemístit za vojsky automobilním transportem.

Základní frontové sklady vzhledem k rozsahu skladovaného materiálu je nutno ponechat na železnici. Avšak i zde je možno situaci řešit tím, že frontová zásobovací základna (FZZ) bude organizována tak, aby mohla blíže k vojskům, zpravidla na koncových stanicích obnoveného železničního úseku, rozvíjet předemnuté frontové sklady. Tyto předemnuté frontové základny (PFZZ) jsou dále schopny nezávisle na obnově železnic vyčleňovat k zabezpečení konkrétních operačních úkolů armád na hlavním směru činnosti čelní oddělení. Tímto uspořádáním sledů

zásob se jejich množstvím v dřívějším armádním týlovém prostoru hlubokém ke konci operace až 300 km nejen nezmenší, ale naopak zvýší.

To jsou některé hlavní zásady, které budeme muset respektovat při řešení otázky reorganizace materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení vojsk. Tím však není celá otázka vyčerpána, poněvadž až dosud jsme nebrali v úvahu všechny závislosti, které organizaci týlu ovlivňují.

Týl je ve své organizaci závislý na třech zásadních faktorech. Jsou to:

- způsob vedení boje a operací,
- organizace jednotek určených k vedení boje,
- všeobecný rozvoj a úroveň národního hospodářství.

Všimněme si zvláště třetího faktoru. Jestliže Engelsova poučka o závislosti armády na rozvoji výrobních sil a úrovni průmyslu platí obecně pro celou armádu, platí naprosto důsledně pro týl zejména proto, že v případě válečného střetnutí je týl vojsk doplňován v převládajícím rozsahu z národního hospodářství, zejména základním prostředkem činnosti týlu, tj. dopravními prostředky. Avšak ani zdravotnická služba nebude mít jiná léčiva než vyrábí náš farmaceutický průmysl, úroveň vstrojení vojsk bude vždy odpovídat úrovni textilního průmyslu, schopnost vybavit armádu vhodnými konzervovými dávkami je zcela závislá na úrovni konzervářského průmyslu atd.

Závazné plánování rozvoje národního hospodářství na poměrně dlouhé období nám dává možnost posoudit, zda je národní hospodářství schopno uspokojit v budoucnosti požadavky týlu, aby tento mohl pracovat ve složitých operačních podmínkách. Můžeme rovněž posoudit, zda rozvoj jednotlivých odvětví národního hospodářství uspokojí náročné požadavky na vybavení odlehčeného týlu.

Celkový rozvoj lehkého průmyslu ovlivní činnost týlu na bojišti zejména v tom, že bude možno z bojiště postupně odstranit veškerou činnost, která má charakter výroby, jako je např. příprava stravy, oprava výstroje, porážení dobytka, pečení chleba apod. To podstatně zjednoduší činnost vojskového týlu. Tyto úkony přejdou do hlubokého (frontového) týlu. Dokonalá technologie umožní přisunovat přímo k vojákovi výrobek, který po jednoduché úpravě samotným bojovníkem bude schopen používání. Týloví funkcionáři vojskového týlu budou pouze distributory, nikoliv organizátory výroby.

Tím přirozeně mnohonásobně vzroste význam pravidelného přísunu. Zdokonalování způsobu a prostředků přísunu bude těžištěm činnosti nejbližšího období. Požadavkům přísunu se bude podřizovat tvar materiálu a jeho balení. Bude snaha objem přisunovaných materiálů co nejvíce zmenšit a přisun urychlit. K tomu budou využívány moderní vyčíslovací a evidenční stroje, které budou řešit úkoly nejvýhodnějšího přísunu. Zavedení do armády návnosných vozů a polních palet umožní vyloučit zbytečné překládání materiálu. Poněvadž závislost vojsk na přísunu se podstatně zvýší, je třeba prosazovat takové prostředky přísunu, které budou co nejméně závislé na komunikacích, zejména na železnici.

Vývoj zdravotnického zabezpečení bojujících vojsk půjde bezpečně dále již nyní zvolenou cestou, tj. snahou raněného co nejrychleji bezpečně a šetrně odsunout z bojiště a odbornou pomoc poskytovat na vyšších zdravotnických etapách, tedy v prostorech, kde jsou k tomu podmínky. Na bojišti bude rozsah poskytnutí pomoci omezen na případy vitální indikace a zejména bude spočívat k přípravě raněného k odsunu.

Specializace týlových kádru dozná změny v tom, že zatím co týlovi pracovníci nižších stupňů se změní postupně jen v orgány rozdělování materiálu, naopak funkcionáři týlových služeb svazů a hlavně frontu budou úžeji specializováni než v současné době.

Při všeobecné snaze o unifikaci a snížení druhů vojenského materiálu je nutno předvídat zvětšení druhů zásobovacího sortimentu u služby zásobování PHM, jejíž význam dále poroste, poněvadž bude zabezpečovat bezprostředně zbraně představující hlavní palebnou sílu vojsk.

Z těchto několika závěrů můžeme konstatovat, že snahy o odlehčení týlu s cílem jeho zpoehyblivění jsou podepřeny a zabezpečeny i perspektivami rozvoje jednotlivých služeb týlu, ba naopak, kdybychom nepřistoupili dnes k reorganizaci polního týlu z důvodů změn vedení bojů a operací, byli bychom k reorganizaci dříve či později donuceni z důvodu druhého, který spočívá právě v rozvoji materiálně technické základny týlu, v rozvoji národního hospodářství.

Otázky vhodné organizace týlu mají své zákonitosti a jsou plně závislé především na způsobu vedení boje. Kdo chce porozumět a odpovědně posuzovat vhodnost organizační struktury a funkce týlu, musí důsledně znát způsoby vedení boje. Považují za nutné tuto zásadu zdůraznit zejména proto, poněvadž jsme často svědky ukvapených závěrů o organizaci materiálního, zdravotnického i technického zabezpečení vojsk na základě dílčích operačních závěrů. V poslední době se podobné tendence vyskytly především v tom, že jediným výchozím bodem při posuzování otázky organizace týlu byla tempa vedení soudobých operací. Tempo však není nejdůležitější činitel a v žádném případě není činitelem určujícím. Zásobování vojsk na bojišti útočících místo 30km rychlostí denně 100km se dá velmi prostě řešit zvýšením dopravních prostředků. Teprve, když si položíme otázku, jak bude veden takový boj, jakými prostředky působení na nepřítele dosáhneme těchto vysokých temp, vidíme, že množství dopravních prostředků je jen část nutných opatření.

Je proto základní povinností týlových funkcionářů znát důkladně nejnovější zásady operačního umění, poněvadž tyto tvoří teoretický základ veškeré další jejich odborné činnosti spojené se zabezpečením vojsk na bojišti. Ani odvolávání se na neujasněnost té či oné otázky vedení soudobých operací není omluvou, poněvadž základní vlastností, zejména vedoucích pracovníků musí být schopnost předvídat další vývoj, vidět dále než určují směrnice a předpisy a nebát se teoreticky uvažovat za hranice svých funkčních povinností.

Автор показывает, каким образом необходимо решить изменения в организации полевого тыла и которые элементы надо соблюдать в процессе решения этих изменений. Решением он считает переоснащение тыла в отдельных звенах и новое их разложение. В дальнейшем он рассматривает некоторые факторы, от которых зависит организация тыла, обращая особое внимание на общее развитие и уровень народного хозяйства.
